

Zkušenosti s infuzní terapií vitaminem C v onkologii

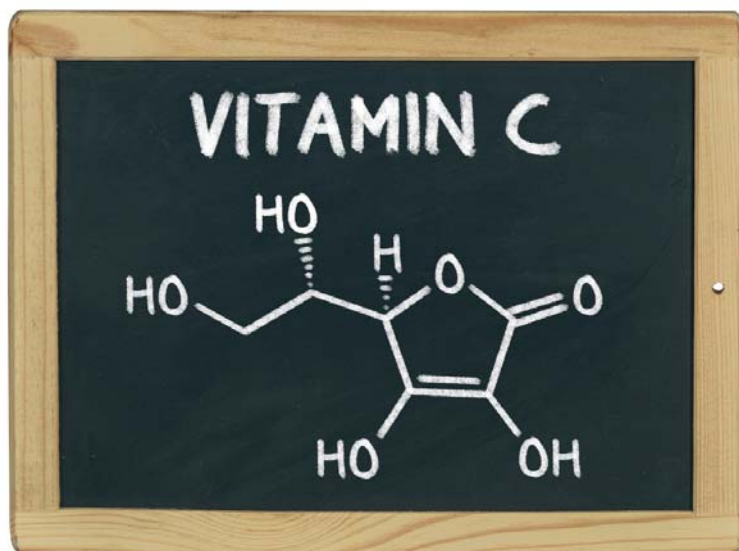
MUDr. Marta Holíková
zástupce primáře,
vedoucí lékař ambulancí
Komplexní onkologické
centrum, Krajská
nemocnice Liberec

1) Paní doktoro, onkologie představuje oblast medicíny, která je spojena se závažnými onemocněními. Ovšem i v tomto oboru byl zaznamenán pokrok. Mohla byste uvést, které typy rakoviny jsou dnes léčeny s vyšší pravděpodobností úspěchu? A díky čemu?

Především díky prudkému rozvoji molekulárně-biologických metod došlo v posledních letech k získání velkého množství poznatků o transformaci normálních buněk v buňky nádorové, o příčinách nádorového růstu, způsobech metastazování a o dalších charakteristikách maligních onemocnění. Kromě chirurgického odstranění, chemoterapie a radioterapie nádorů můžeme v dnešní době využívat i tzv. cílenou biologickou léčbu nádorů prsu, tlustého střeva, maligních lymfomů, nádorů ledvin, žaludku, plic, slinivky břišní a dalších. Díky těmto novým možnostem samozřejmě stoupá šance na vyléčení, případně významné prodloužení života pacienta.

2) Onkologická terapie je pro pacienta mimořádně zatěžující. Existují nějaké podpůrné postupy, které by nežádoucí účinky této léčby významněji snížily?

Podpůrná léčba v onkologii je velice široký pojem, zahrnuje léčbu bolesti, léčbu nevolnosti a zvracení, léčbu anémie a neutropenie po chemoterapii nebo ozařování. Onkologická terapie může být též kardiotoxická, nefrotoxická a setkáváme se často i s projevy kožní toxicity, s projevy únavy a slabosti. Máme k dispozici různé druhy podpůrných léků a prostředků, mezi něž patří růstové faktory pro bílou a červenou krevní řadu, léky nejnovější generace proti nevolnosti a zvracení (tzv. setrony), nutriční doplňky, léky proti bolesti,

léky modifikující kostní metabolismus a další. V poslední době jsme si mohli vyzkoušet a začít aplikovat u našich pacientů infuzní terapii vitaminem C, která kromě svých cytotoxických účinků odstraňuje i únavu a slabost a zlepšuje tak kvalitu života pacientů.

3) Zmínila jste infuzní terapii vitaminem C. Mohla byste blíže objasnit její působení proti nežádoucím účinkům onkologické léčby?

Vitamin C je jako účinný fyziologický antioxidant s protizánětlivým působením používán v onkologii coby součást protinádorové léčby, protože nádorové bujení a onkologická léčba vedou prokazatelně k deficitním hladinám vitaminu C, které nedostačují k tomu, aby dobře fungoval metabolismus a byla zajištěna dostatečná ochrana před oxidativním stresem. Mnohé vedlejší účinky spojené s onkologickou léčbou jdou na vrub oxidativního stresu. Deficitní hladiny vitaminu C zhoršují zejména funkce

imunitního, cévního a nervového systému. Parenterálně podávaný vitamin C překonává oxidativní stres a promptně koriguje deficitní hladinu vitaminu C. Tím přispívá ke snížení výskytu nežádoucích účinků spojených s chemoterapií. K primárním, oxidativním stresem spolutvoreným vedlejším účinkům, patří zejména nevolnost, zvracení, žaludeční a střevní obtíže, únava, slabost, vyčerpání, anémie, deprese, dyslipidémie a další.

4) Zmínila jste, že infuzní terapie vitaminem C má i selektivní tumor-cytotoxický účinek. Jak by se dal vysvětlit?

Obecně řečeno, mechanismus účinku infuzně podaného vitaminu C je závislý na dávce a prostředí, v kterém se nachází.

Efekt vitaminu C závislý na dávce je dnes velmi dobře popsáný, jelikož v dávce 0,1 - 0,6 g/kg t.hm. vykazuje účinky antioxidantní (projevující se klinicky jako účinky imunomodulační a protizánětlivé) a v dávce 0,75 - 1,5 g/kg t.hm. (a zá-

roveň pouze v okolí nádorové tkáně) vykazuje signifikantní účinky prooxidační, (projevující se klinicky jako účinky netoxicky chemoterapeutické bez projevu nežádoucích účinků, protože na zdravou tkáň působí IVC protektivně, tj. antioxidantně).

Efekt vitamínu C závislý na prostředí vychází z faktu, že v okolí zdravých buněk se vitamin C chová jako antioxidant, zatímco v okolí nádorových buněk se naopak chová prooxidačně (díky přítomnosti iontů mědi, železa a zvýšené aciditě - generované exkluzivně nádorovým mikroprostředím v okolí nádorové buňky - interaguje nádorem produkována kyselina mléčná s kyslíkovými radikály a s vitamínem C za vzniku peroxidu vodíku, jež vede nádorovou buňku k apoptóze).

Z této úvahy vzniklé na základě dosud publikovaných studií a dat je zřejmé, že infuzní vitamin C je možné v rámci protinádorové léčby aplikovat jako nutriční intervenci s vyu-

žitím účinku antioxidantního (= imunomodulačního a protizánětlivého) a účinku prooxidačního (=selektivně tumor-cytotoxického), a to samostatně i v kombinaci se základními chemoterapií. V této souvislosti je nutné si uvědomit, že infuzní vitamin C - stejně jako chemoterapeutikum - působí prooxidačním efektem na nádorovou buňku v místě nádoru. Ovšem současně chrání svým antioxidantním efektem okolní zdravé buňky. Těmito svými duálními vlastnostmi závislými na prostředí a dávce se stává IVC v určitém smyslu „náčasovou a bezpečnou“ cestou léčby a zároveň výživy, tj. nutričním farmakologickým přístupem u onkologických pacientů. To je i zdůvodněním, proč ve výsledcích studií se prokazuje podpora chemoterapeutického účinku a snížení toxicity základní protinádorové léčby.

5) Z Vaší praxe vyplývá, že již máte zkušenosti s infuzní terapií vitamínem C u onkologických onemocnění. Můžete nám přiblížit Vaše zkušenosti v této oblasti? Při kterých typech rakoviny se Vám nejvíce osvědčila tato terapie?

Vitamin C aplikujeme v infuzi v naší ambulanci Komplexního onkologického centra již několik měsíců u pacientů s různými typy nádorových onemocnění – u karcinomu prsu, vaječníků, tlustého střeva, slinivky břišní a dalších. Zvláště se mi osvědčilo podávání infuzního vitamínu C u pacientů, kteří z důvodu pokročilosti nádorového onemocnění nemohli podstoupit konvenční onkologickou léčbu. Například u pacienta s pokročilým karcinomem slinivky břišní s metastázami do jater došlo již po 3 týdnech k úpravě jaterních testů a celkovému zlepšení kvality života. Recentní studie ukazují, že podávání vitamínu C v infuzích napomáhá k prodloužení života u těchto typů pacientů.

6) Jak používáte infuzní terapii vitamínem C - v kombinaci s jinou terapií, nebo samostatně? V jakém terapeutickém schématu ji používáte?

Vitamin C aplikujeme buď současně těm pacientům, kteří podstupují základní a paliativní chemoterapii, anebo samostatně pacientům, kteří již léčbu ukončili a jsou na symptomatičtější terapii. Před a po chemoterapii dodržujeme minimálně 24hod odstup od aplikace. Vitamin C v jednorázové dávce 7,5g aplikujeme ve 30min infuzi fyziologického roztoku 1x týdně opakovaně po dobu 4-8 týdnů. Tuto základní dávku navyšujeme podle individuálního stavu pacienta v rozsahu 0,1 – 1,0 g/kg tělesné hmotnosti. Před aplikací je vhodné vypít 0,5l vody a je vhodné kontrolovat ledvinové funkce.

7) Jak pacienti snášejí infuze vitamínu C? Je vhodná pro každého pacienta?

Zatím jsme se nesetkali s žádným nežádoucím účinkem této léčby, infuze jsou tolerovány velmi dobře. Pacienti se po aplikaci cítí lépe, mizí nevolnosti, únava, vyčerpání, poruchy spánku a zlepšuje se tak kvalita jejich života. Infuzní léčba vitamínem C je vhodná především pro onkologické pacienty jak v pokročilém stadiu onemocnění, tak i v první linii chemoterapie.

8) Jaký vidíte přínos této terapie a co byste doporučila lékařům a pacientům?

Nasazení parenterálního vitamínu C v onkologické péči a nejen v ní zlepšuje kvalitu života pacientů. Je to doloženo v mnoha klinických studiích. Lékařům bych doporučila, aby v rozhodovacím procesu u onkologické léčby na toto pamatovali.

PharmDr. Zdeněk Procházka

MUDr. Marta Holíková
nar. 20. 4. 1969 v Liberci

Pregraduální vzdělání:

Gymnázium v Liberci 1983 – 1987
Druhá lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze 1987-1993

Odborné vzdělání a kvalifikace:

specializace v oboru interní lékařství 1. stupně - r. 1996
specializace v oboru klinická onkologie - r. 2001
licence České lékařské komory pro obor klinická onkologie - r. 2003

Zaměstnání:

Krajská nemocnice Liberec:
od r. 1993 sekundární lékař - interní odd.
od r. 1996 - doposud – onkologické oddělení
od r. 2005 vedoucí lékař ambulancí,
od r. 2008 zároveň zástupce primáře oddělení klinické onkologie.